

Buffum, 8 Oct., 1902
Oudeburen.

Zeer geachte Heer toe Laer, nog altijd bleef ik in gebreke, u een enkel woord te schrijven ten aanzoek op uwe beschouwingen over mijn artikel „Odlicht“, maar allerlei bezigheden, waaronder de voorbereiding voor een te Amsterdam te houden voordracht, en een reis, dat ik daarna maakte, hielden mij daarvan terug.

Haar ik beginne met mijne erkentelijkheid te betuigen voor de aandacht, die u mijn artikel hebt waardig gekend en voor de moeite, die u zich gegeven heeft om mij uwe meening te doen kennen.

Ik schijn er niet in geslaagd te zijn, u van het bestaan van het Od te overtuigen. Het komt u voor, dat de waargenomen verschijnselen even goed aan reeds bekende natuurkrachten zijn toe te schrijven. Toch bestaat er, blykens het op bld. 151, kol I, regel 18 v.o. en v.d.g. medegedeelde, een kenmerkend verschil tusschen dese krachten en het Od. En aangenomen, dat de verschijnselen werkelijk bestaan, moeten zij dus aan een tot dusverre onbekende kracht, die von Reichenbach gemakshalve: Od genoemd heeft, toegeschreven worden.

Ik gaf u dadelyk toe, dat van deze kracht niet veel meer bekend dan het bestaan alleen bekend is: reden te meer om er de aandacht op te vestigen en te trachten anderen op te wekken, en hun studie van te maken. Al bezit ik nu nog niet de noodige hulpmiddelen om karakter en eigenschappen van den kracht vast te stellen (b.v. of zij berust op undulatie of op emissie, welke haar voortplantingswijze is, enz) een natuurkracht is het even goed als het licht, de electriciteit, en, die ook krachten waren in een tijd toen men hare eigenschappen nog niet kende. Uwe conclusie, dat het Od geen ~~keene~~ natuurkracht mag heeten, omdat het zich tot dusverre onttrekt aan een waarneming, meting, enz, door instrumenten, is dan ook onlogisch.

iets anders is het, wanneer de waargenomen verschijnselen door u worden ontkend. Ofschoon aan de proeven van de Society for psychical Research dat u wel waarde wordt gehecht, bent u toch van oordeel: „dat de gewaarwordingen der sensitieven niet op iets werkelijks berusten, maar dat die t spel zijn hunner verbeelding.“ Wanneer u zich op dit standpunt stelt, dan zoude wij het vraagstuk verder kunnen laten rusten. Want zijn de Odische verschijnselen een spel der verbeelding, dan is het Od natuurlijk

aan eene waarneming, meting, enz., door instrumenten, is dan ook onlogisch.

iets anders is het, wanneer de waargenomen verschijnselen door u worden ontkennd. Ofschoon aan de proeven van de Society for psychical Research door u wel waarde wordt gehecht, bent u toch van oordeel: „dat de gewaarwordingen der sensitieven niet op iets werkelijk berusten, maar dat die 't spel zijn hunner verbeelding.“ Wanneer u zich op dit standpunt stelt, dan zouden wij het vraagstuk verder kunnen laten rusten. Want zijn de oddische verschijnselen een spel der verbeelding, dan is het ook natuurlijk zine fantasie.

Toch lijkt het mij voorbarig om zonder nader onderzoek het voorkomen van die verschijnselen te verwerpen, welke bestaan door

vele ernstige en ontwikkelde mannen is erkend. Het is heel gemakkelijk om alles, waar men geen weg meer weet, als fantasie en suggestie te verwerpen, maar wetenschappelijk is zulke een handwijze niet. Indien u door eigen onderzoek, geleid met hetzelfde geduld en een even grote mate van voorzichtigheid als von Reichenbach betrachtte, de onjuistheid van zijn waarnemingen en dus van zijn gevolgtrekkingen gebleken ware, dan eerst zoudt gij een dergelijk oordeel mogen uitspreken. Niethermin wil ik toch de door u gestelde vragen en opmerkingen trachten te beantwoorden, vertrouwend daardoor enkele onduidelijkheden te zullen kunnen wegnemen.

1. Daar de waarnemingen van het gezicht en van het gevoel, wat de odische verschijnselen betreft, steeds samengaan, mag men hieruit afleiden, dat het uitwekelen zijn van eenzelfde oorzaak en dus tot de identiteit van de gezichts- en gevoelsaandoeningen besluiten.

2. In Snorre Sturlasson's Kongebagaen, dateerende uit de 12^e eeuw, wordt Tordan wel degelijk als de alles doordringende kracht voorgesteld. De meest bekende voorstelling van Tordan als de woedende, is dan ook niet de oorspronkelijke.

3. Dat kristallen, en, voortbrengers van od kunnen zijn, zonder zelf daarbij te veranderen, behoeft na de ontdekking van Becquerel geen bereyding te ^{ver}wekken. De verschijnselen zijn gelijkwaardig: in beide gevallen is krachts voortbrenging aangetoond, zonder dat men met zekerheid de arbeidsbron weer aan te wijzen.

4. Het is vaag, die bron te willen zoeken in de (ons bekende!) overal aanwezige aethertrillingen, omdat Becquerel den juist zooveel mogelijk heeft uitgeschakeld. Maar de inwerking van het od werd niet buitengesloten, dus zijt de vraag of deze kracht geen rol kan hebben gespeeld bij de waargenomen verschijnselen.

5. De identiteit van het bij den electro-magnet waargenomen licht met het od volgt uit de door de sensitieven gedane waarnemingen. Tot dusverre zijn sensitieven de eenige instrumenten, waarmede men od kan waarnemen, evenals men thermometers gebruikt om warmte aan te toonen. Ik geef u toe, dat sensitieven gebrekkige instrumenten zijn, maar zoolang wij geen betere hulpmiddelen bezitten, moeten wij het daarmee doen. U zegt: "Ik kan b.v. warmte maken, zoowel door wrijving als door chemische werking. Als ik nu warmte waarneem, mog ik derhalve niet

hebben gespeeld by de waargenomen verschijnselen.

5. De identiteit van het bij den electro-magneet waargenomen licht met het \odot volgt uit de door de sensitieven gedane waarnemingen. Tot dusverre zijn sensitieven de enige instrumenten, waarmede men \odot kan waarnemen, evenals men thermometers gebruikt om warmte aan te toonen. Ik geef u toe, dat sensitieven gemakkelijke instrumenten zijn, maar zoolang wij geen betere hulpmiddelen besitten, moeten wij het daarmee doen. U zegt: "Ik kan b.v. warmte maken, zoowel door wrijving als door chemische werking. Als ik nu warmte waarneem, mog ik derhalve niet zeggen: daar is wrijving," en dit zeggende wilt u aantoonen, dat door mij een soortgelijke fout is gemaakt, toen ik het lichtverschijnsel van een electro-magneet aan \odot beschreef. Een vergelijking zou

opgaan, indien ik uit het lichtschijnsel had afgeleid, dat het door een electro-magneet werd voortgebracht. Zonned.: vollicht wordt waargenomen, zoozoo aan de polen van magneten als aan de uiteinden van kristallen. Als ik nu odlicht waarneem, dan mag ik deshalve niet zeggen: daar is een magnet. Dit is dan ook door mij niet gedaan.

6. De bewering, dat de hemellichamen od produceeren en dat er voortdurend positief en negatief od uitgewisseld wordt, berust op de waarneming van sensitieven. De identiteit van het, ook van niet sensitieven waarneembaar St. Elmusvuur en boederlicht met het od is afgeleid uit de gelijkvoortigheid der verschijnselen. De warmte door wrijving ontstonden is evenwel identisch met de warmte, bij chemische verbindingen, voortspuitend. Maar getijheid der verschijnselen bewijst gezamenlijkheid der oorzaken; ontrent die van het St. Elmusvuur en van het boederlicht tast men geheel in 't duister.

7. Dat alle levende wezens odisch gepolariseerd zijn en de Zonneschijn een overmaat van negatief od bevat is uit waarnemingen van sensitieven gebleken.

8. De afkeer van sensitieven van gele kleuren, volgt logisch uit de associatie van den kleuren met het antipathieke positieve od, dat gelkleurig en weersien-wekkend is voor het, met overmaat van positief od begaafde, menschelijk lijf.

9. De laatste tegenwerping tegen de mogelijkheid van het bestaan van het od was, dat men geen bron voor den te verrichten arbeid kon aanwijzen. De ontdekking van Praeger heeft echter een dergelijke verschijnsel aan 't licht gebracht, zoodat de odische verschijnselen in hun zelf onmogelijkheid niet meer alleen staan.

10. De ontleding van het Ag. Br. door de uitkraling der vingertoppen aan electriciteit toe te schrijven is, alleen geoorloofd, wanneer electriche afkralingen bij die lichaamsdelen konden worden gaeconstateerd. Tot heden is dat, bij normale menschen (d.w.z. die niet geladen zijn met electriciteit) terwyl zij op een isotheurbankje staan) voor zover mij bekend niet voorgekomen; daarentegen hebben sensitieven wel od-uitstralingen aan de vingertoppen waargenomen en licht het vermoeden, dat den de ontleding van de plaat verovergopen voor de hand. — Bij een herhaling van de proef van Majewski deed ik dezelfde ervaring op als u. Zoumen genoeg geluk, sedukt het verzoek van den Heer Fabius niet men te beschikken over een donkere kamer, zoodat ik mijne proeven met het odlicht heb moeten staken.

11. Dat een artikel als dit over odlicht in een tijdschrift over 't Toekomstig Leven voorkomt, zou u niet zoo zonderling toeschijnen, indien u bekend waart met den rol, dien men vermoedt dat het od speelt bij het optreden van spiritische verschijnselen. De vraag: "Waarom is od een levendheidskracht?" (12) zou dan doch u zelf beantwoord kunnen worden. Het zou mij echter te ver voeren, u hierover de noodig inlichtingen te verschaffen; kennis van de spiritische verschijnselen zou daarvoor in de eerste plaats noodig zijn en die zijn u blijkbaar geheel vreemd. Mocht u zich nog af loot tot het bestuderen van die verschijnselen aangebroken voelen, dan zal het mij aangenaam wezen, u daarbij e.g. van dienst te mogen zijn. Het zal u den tevens blijken, dat het spiritualisme niet zulke ideale graespies behandelt, als u veronderstelt, maar op een zuiver materieel grondslag berust, die het tot een wetenschap stempelt. De aard van ons toekomstig leven moge voortdurend een geloofsaak blijven, het is al heel wat waard, het bestaan van dat leven wetenschappelijk te kunnen aanhooren, en daarmee de onjuistheid van de materieelistische levensbeschouwing, die den menschelijken geest en functie van de stof nouw, te hebben in 't licht gesteld.....

Ik ben overtuigd, dat mijn antwoord u niet in alle opzichten bevredigen zal; en blijft zeker nog veel te vragen en te betwijfelen over. Het vraagstuk van den aardacht onbevredend, heken ik mij hooggacht, nuodv: H.K. De Geseener.

Amica toe Laer, Ten gevolge van je verzoek, hetwelk ik zeer op prijs stel, ontving ik van den heer de Tremery, je beschouwingen over zijns artikel: de licht, en tevens zijn antwoord daarop. Het het oog op dat antwoord kan ik uif kort zijn, maar ik wil van de gelegenheid gebruik maken, om enkele opmerkingen mijnerzijds hier te plaatsen.

Je zegt zelf, dat 't slechts van jou zijde en korte kennismaking is, maar je conclusies zijn hier en daar niet in overeenstemming met je bewustheid van onvolledige kennismaking. Je stelt je niet tevreden met de verdediging van een in den automatische in den loop der tijden door je zelf ingenomen standpunt, maar gaat nu en dan zelfs tot den aanval over, o.a.: "dat zij voor mij bewijst, dat de gewaarwordings der sensitieven niet op iets werkelijks beruht, maar dat die 't spel zijn hunner verbeelding."

Trit zou nu op lichtvaardiger gronden iets als bewezen of omgekeerd aan nemen, de heer de Tremery of zij!

Wanneer we nagaan de trans nog geheel onverklaarbare en verrassende verachijzen bij zoogenaamd geheel bekende feiten, dan gaat het toch niet aan, ind zaken het oof ook maar en spoorje van twijfel te hebben op grond van: waarom juist koperdraad; waarom onderscheid tusschen diffuus en direct zonlicht; waarom de wonden niet groeien en het kleinste kristal wel, zelfs verborgen, en, en

onder die verrassende verschijnselen noem ik de onverklaarbare veranderingen in metaallegering: $p\ 20$ metaal A + $q\ 20$ metaal B + $z\ 20$ metaal C is een zachte legering, maar $p\ 20$ metaal A + $q\ 20$ metaal B + (z + zeer weinig) 20 metaal C is een harde legering, enz, enz. De kleinste veranderingen in samenstelling geven soms de grootste verschillen, en dat alles gebeurt onder onze oogen, met meetbare zelfstandigheden, enz, enz.

Direct zonlicht doodt bacteriën; diffuus licht niet.

Kool is onder de niet-metalen een unicum, voor wat betreft geleiding van electriciteit, ^{en} maar verlaat zijn metalen vrienden, zoodra het te doen is om ouden trilling over te brengen

